

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szedényi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előzetes pénsek és a hirdetés körüli panaszok
valamint a lap szerelmi rózsáit illető
minden kérésre a szerkesztőség készséggel
válaszol.

Hírdetési díjak
Helyben készíthető hirdetésárak
postán küldve

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetes ár
Helyben készíthető hirdetésárak
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hónapra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:
Otthonos hirdetésárak
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitólár 4 hasábnos postabélyeg 20 kr.
Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
oldalszám sora 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Kedd Május 6.

88. szám.

A katonai pálya.

Panaszkodunk, hogy a közös hadseregben a magyar elem csak numerál, de nem ponderál.

Panaszkodunk, hogy a hadseregben a szellem nem felel meg a magyar igényeknek és kívánalmaknak.

Állítjuk, hogy ez a haderő reánk nézve egészen idegen és hogy mi előtte csak közönséges cibilek vagyunk, csupán arra valók, hogy adózzunk a cs. és kir. hadsereg számára!

A hadsereg nem érez velünk, nem érti meg aspirációinkat, nem respektálja nemzeti, alkotmányos intézményeinket és így tovább.

Meg kell jegyezni, hogy mindez a kétségbeesett hang az ellenzékiek padjáról hallszik, visszhangozzák azt az ellenzék újságok és az ellenzékieskedő szülők hiszik, hogy mindaz úgy van, a mint állítva volt.

És a mikor ez a hang végig sivit az országban, hogy rémülettel tölt be minden ellenzék szívet: ugyanakkor ugyanazok a rémületeskedők arra ingerlik a magyar ifjúságot, hogy attól a közös hadseregtől magát tartsa távol; és akad sok, de sok magyar ifju, a ki megfogadja, hogy tisztí-vizsgát le nem tesz, hanem egyszerűen csak bakáskodni fog; akad tehát magyar ifju, a ki a priori lemond arról a beteljárásról, a mely törvény szerint általa abban a hadseregben érvényesülhet.

Hogy érezzen akkor az a hadsereg mivelünk? hogy gyakorolhassunk mi akkor arra befolyást, ha a mi gyermekeink fogadást tesznek arra, hogy ama hadseregnek számbavehető, ponderáló tagjai sorába nem lépnek?

Mi nem akarunk ezuttal következtéseket levonni ezen inkonzekvenziákból. A szülőkhez intézünk néhány szót a tárgy-

ban, felhíván azok figyelmét arra a pályázati hirdetésre mely a m. kir. honvédelmi miniszter részéről minden irányban közzététetett.

Ezen hirdetés igen fontos. Évről-évre kibocsátják azt, és évről-évre figyelmen kívül helyezik a szülők, vagy legalább nem részesítik abban a figyelemben, melyet az ügy fontossága valóban megérdemel.

Ezen hirdetés szerint a különböző hadapród-iskolákba összesen: 380, a különböző katonai alreál-, műszaki akadémiákba, katonai nevelő- és képző-intézetekbe: 200, a Ludovika Akadémiába 60, összesen tehát mintegy 640 ifjat vesznek fel.

A katonai pálya nálunk nagyon haladatos. A hadsereggel szemben a legnagyobb álozatokat hozzuk; a katonai kincstárt abba a helyzetbe juttattuk, hogy a katonatisztek jól fizetheti, olyan jól, mint milyennel más pályán egyáltalában nem találkozunk. E mellett nálunk a hadsereg tisztjei kellő tiszteletben és szeretben részesülnek.

Az csak ráfogás, hogy a hadsereg tisztjei ránk nézve idegenek és mi idegenek vagyunk előttük. A magyar társadalom mindenütt, a támadt félreértések és csinált ellentétek dacára, legnagyobb előzékenységgel viseltetik a tisztikar iránt; épen nem értjük tehát, hogy a magyar szülő miért oly tartózkodó a katonai pályával szemben és miért nem adja gyermekét a hadseregbe, a hol általa a magyar befolyás emelkedne?

Nálunk még az a felfogás járja, hogy csak abból a gyermekből kell katonát csinálni, a kivel semmiféle más intézet nem bír. Nálunk mindent megpróbálnak a gyermekkel: az utolsó próba a katonai pálya.

Ez helytelen felfogás. A hadsereg számára szolgáltatassuk jó elemet. A ma-

gyar névnek dicsőséget kell szerezni ott is. A hadsereg nem arra való, hogy a szülők rossz gyermekeit megjavítsa, nem lehet javító-intézet.

A pályázati kérvényeket május 15-ig s illetőleg július 15-ig kell beadni. Bő felvilágosítást adhat e tekintetben a városi első aljegyző, kinél a pályázati feltételek megtekinthetők.

Minden pályán nálunk zsufaltság van. Az állam már ma sem tudja elhelyezni a végző embereket. Mi lesz még ezután? A katonai pályán nem vagyunk elegenden. Oszolunk kell és tért kell foglalnunk mindenütt, mert ha mi nem eszlekeszünk ezt, megeselekszi más, mi pedig maradni fogunk az ellenzék sápitózáisaival, hogy t. i. nincs befolyásunk a közös hadseregbe.

A szülőket akartuk ezuttal figyelmeztetni a kedvező körülményre, mely kínálkozik, gyermekeikre nézve

Országgyűlés.

Budapest, máj. 4.

A képviselőház megkezdte ma a kiritelöltáblákdecentralisatiójának részletes tárgyalását.

Mindjárt a székhelyeket megállapító 1. §-nál nagyarányú discussio fejlett ki. Nem kevesebb, mint 14 szónok iratta fel magát szószórára e szakaszhoz. Ez meg indult a harca a táblai székhelyek körül.

Falk Miksa lendületes és megvas szép beszédben méltatva Arad jelentőségét és érdemeit, indítványt adott be, mely szerint az 1. és 2. §-a, a bizottsághoz javaslatot adandó oly czélból, hogy az Aradot is táblai székhelyül hozza javaslatba.

Bujanovics Sándor Kassa ellenében Eperjes mellett tört lázadás, s bár elismeré, hogy Kassa központibb, szebb és nagyobb város, mégis „nemzetpolitikai” okokból Kassa helyett Eperjesben kívánja tétetni a székhelyet, s ez irányban módosítást is adott be. Jókai Mór mit sem vonva le Eperjes érdemeiből, egyfelől erős érveléssel, más felől kedélyes hangú beszédben kelt

Kassa, mint természetes központ és székhely védelmére. A ház öt érdeklél és tetszéssel hallgatta.

Az ezután következő szónokok nagyobb része miniatúrában menő és olykor még comikumba is átesapó tömördek adatokat és statiszt. anyagot sorolt fel egyik másik város székhelyi arravalóbbaságának bizonyítására. Pécskay G. a 1. Jenő, ki érvélesközben azt a merőben tarthatatlan állítást is kockáztatta, hogy Hunyad megye annyira gravitál Aradra, hogy azt azon táblához kellene csatolva, a hová Arad lesz csatolva, pártolta Falk indítványát s ennek melőzete esetére módosítványt terjeszt be, mely szerint Nagyvárad helyett Arad tétessék székhelyül. Varsasdy Károly Győr helyett Szombathelyt, Fabiny pedig Győr helyett Sopront kívánta és indítványozta tábla székhelyül tétetni, — természetesen megfelelő és igen tüzetes indoklás mellett.

Hanem nyomban felált Ziska y Antal és nem engedte Győrt megfosztatni a székhelyi minőségétől, egy sereg adattal támogatva Győr székhelyi jelöltségét — közbe-közbe élénk derűtséget is kelteve a házban.

De jött aztán Polónyi és vissza terelte a vitát a tárgyalagosság és részletesség medréből — az általánosságba. Mindenek előtt „igazolni” akarta magát multkori beszédeért, mely miatt Szilágyi őt vaskeletyűvel tapogatta meg — s e közben beismeré, hogy a véderő vita idején bizó (Polónyi) „éles, udvariatlan és gorbomba” volt. Roppant derűtséget keltett, midőn mondá, hogy jövőre is hasonló körülmények közt kész amolyan „önfeáldozásra”. Polónyinak főleg az tájt, hogy Szilágyi „abszurd gyanúsításoknak” mondta volt multkori állításait. De most Szilágyi kimutatta, hogy bizony abszurdok voltak azok, s Polónyi nem tud különbséget tenni morális gyanúsítás és éles kifejezés közt. Egyebeken is Szilágyi megleozkésztéte Polónyit. Midőn Polónyi nagy phra-sokkal követelte Aradnak a székhelyet, a többség köréből nevetések hangzottak fel, mit ő úgy értelmezett hogy Arad „golgóthai” minőségét nevetik, pedig csak az ő üres bombastjai keltették nevetést.

Azt is említé Polónyi hogy „egy nagy multu” államférfi azt mondta volna, miszerint multkor Polónyi és Szilágyi polemája a ház „két leggorombább tagja” közt folyt. Ekkor némelyek Tisza Kálmán nevét hangoztatták, mintha töle eredt volna a megjegyzés. Tisza

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Félistenek.

Irta.

Eötvös Károly.

Emléket nem állítottak neki. Nevét a nemzet nem ismeri. Néhány rokon, néhány jó barát s néhány öreg bajtárs emlékezik meg néha életéről, melynek hamar vége lett s dicsőségéről, melynek nem lesz vége soha.

Kun Béla. Ez volt a neve. Apja ali-pánja volt Veszprém vármegyének. Szelid kedélyű, csendes humorú, jó öreg táblabíró a régi időkben. Mintha mostis látnám a zöld asztal mellett, a mint kíváncsi mosolylyal hallgatja a jegyző előadását tolvajokról, szegénylegényekről, verekedő fiatalokról.

Prókátornak, szolgabírónak, tiszteséges közbizvatalnoknak szánta Béla fiát. De hiába szánta. Vad volt a fiu, mint a hegyi patak, melynek partján szeretett csatangolni a Bakony árnyas ligeteiben. A patak maga ássa a medrét és a fiu maga teremté meg az élet-pályáját. Munkájátja közönség emberré nem tudta őt tenni még az anyának szerete sem.

Trankvilenz éves volt, midőn a függetlenség harczot megkezdettük. Még gyermek volt, még bújsza is alig kezdett pelyhedezni, még oly könnyen elkelt vona játékszertársnak fiuk között, lányok között.

Hiszzen játék is volt egész élete. Játék a sorssal. Játék a kard, a harczi ló, az ágyu a háboru és élete valának. Különb séget nem tett köztük. Egyiket csak úgy szerette — mint a másikat.

Mikor a harczi kiűtött, a családunk minden erőteljes férfi tagja felajánlá szolgál-tát a hazának, vért a csatatérnek. Kun Sándor és Kun Géza már férfiak valának s szinte restelve gondoltak arra, hogy Béla a gyermek is velük megy egy sorba, megállta a helyet

valamennyi. Bátor volt mind a három, a hő-sök sorába emelkedett Géza is, de a gyermekből a hősök ideálja lön.

Az idősök most is élnek. Az egyik osztja az igazságot a király nevében, a másik szánt, vet, kertészkedik csendes falujában. A gyermeközke alszik temetőben.

Élső nagy csatája a moóri volt. Vonult a magyar sereg visszafelé. Kicsiny is volt, újonc is volt, — jött ellene, jött utánna Windischgrätz herczeg győzelemhez szokott rettenetes seregével.

Utolsó napja volt az esztendőnek. Kegyetlen hideg idő, mintha már az is ellenséges lett volna a fegyvertelen, ruhátlan honvédhadseregnek.

A csata előtti napon Moórott pihenőt tartott a honvéd. Kun Béla már akkor tiszt volt a Württemberg-huszároknál.

Egy jó öreg moóri lakoshoz volt beszél-lésolva, kinek ajka egy szót sem tudott magyarul s kinek szive egy szót sem tudott németül.

Valahányszor a jó öreg német és istenfélő felesége rávették a fiatal hadnagyr, mindannyisor kicsordult szemekből a könny. Hogy ennek a gyermeknek ily fiatalon kell meghalnia!

Az ellenséges hadsereg jobbszárnya meglepte a honvédsereget. Perczel Mór volt e sereg parancsnoka. Talán jobb lett volna neki csatát nem állani, — de ő megállta azt.

A koczka gyorsan elődött. A tulnyomó ellenség fegyelmzett s harczozott csapatával pár óra a'att szétszórta a meglepett honvédek. Szétszórta és eltiporta.

Az ellenségnek egy egész lovasezrede robogott előre, hogy a menekőket elfogja vagy lekaszabolja. Kun Bélaé volt a feladat fedezni a visszavonulást s százötven Württemberg-huszárral elfogadni a lovassági harczot egy egész vitéz lovas-ezred elenében. Egy tizenöt ellen.

Élőre állt a gyermeközke a legényességnek és saját lelkét szerte volna a huszárbá át-

önteni. Hirba volt, a huszár nem rogadta el a harczt s összecsapás előtt utolsó embe-ig megfordítá a kantárszarát.

„Ide nézzetek hát — kiáltá az ifju — így kell meghalni a katonának.”

Többet aztán nem is szólt. Keserű elszánással neki fordítá lovat az ellenséges lovasság rohanó érczfalának.

Az egyik oldalán egyetlen lovas, a másik oldalán kétezer. Mint mikor egy vékony villám-ugár neki ront a felhők fekete végtelen tömegének.

Az ifju kiválasztá az ellenség parancsnokát. Gróf Schaffgotsch volt ez, termetre s erőre óriás és harkókeze mellett.

Csak egyetlen szempillantásig tartott a harc. Az ellenség parancsnoka ketté hasított fővel bukott lova alá s a gyermeközét száz rohanó lónak vaskörme tiporta le.

Vége volt a harcznak. A csatatér fölött a szilaj, tagyasztó förgöteg lett urrá. A holtakat és haldozókat eltakará a fehér hó és a fekete éjszaka.

Mielőtt leszállt volna az eset, gróf Schaffgotschnak öreg, hű szolgálja elment megkeresni urának holttestét. Megtalálta. A holttest mellett feküdt a gyermeközke lovastul.

„E kutya ölte meg az én uramat” — szólt a szolgálja sirva, s e óránván pisztolyát, bánatos dühében mellen lövé az ifju huszárt. Az nem tudott már a lövésről s mmit.

Mikor a honvédsereg szétszórót maradványai a városon keresztül menekültek, a jó öreg német, a gyermeközének a házigazdája, oda állt a kapu mellé várni, vajon az ő vendége a menekülők közt van-e?

Már az utolsó honvéd is elment s már az ellenség diadalmas csapatjai szagúdoztak előre. Könnyező szem-ekkel ment be feleségéhez.

„Mondtam asszony, mondtam, azt a gyereket nem látjuk többé. Készits tiszta fehér ruhát terítőnek, ha sötét lesz, kimegyek érte megkeresem és haza hozom, mit mondana az alispán ur, ha ezt meg nem tenném.”

Az asszony készített tiszta fehér ruhát terítőnek és készített jó meleg levest, hátha még él, hátha még fel tudná támasztani.

Férje kiment a mezőre, megtalálta a halottat s nagy vigyázva haza vitte. Bizony látta azt az asszony, hogy itt nem meleg le vesre, hanem a halotti terítőre van szükség, föltették az ifjut az asztalra, leterítették szépen s égő gyertyát állítottak fejéhez.

Éjtél tájban benyitott az asszony a szobába, hogy megnézze halottját. Rémülve látta, hogy a halott sebei véreznek. Kiáltotta férjét. Észrevették, hogy a fagy miatt behégedt sebek a meleg szobában nyiladoznak. Rögön orvosért futottak s az orvos kimondá hogy az ifju még él.

Hirt adtak apjának, ápoiták anyai gond-dal s elvégre az ifjaság vasereje legyőzé a halált. A golyót kivették a bordák közül. Törött csontok helyre álltak, vágott sebek szépen beforadtak, hanem aztán, mikor ugy négy hónap múlva lábra állott, egész mulat-ság volt rá nézni.

Egyszerre férfivá vált. A sok szabá-lyos sebhely az arczán teljesen megfelelt az élemedett kor férfias vonásainak. Hátha még a főveget levette fejéről, Tiszta fehér homloka teljesen hasonlított Németország térképéhez abból az időből, a mikor még minden dülő földje külön fejedelemség volt. Hanem aztán rokonai sem restelték többet, hogy a gyermeközke is ott állt a katonasorban.

Jobb kezébe kardot fogni nem tudott. De ez nem gátolta őt, hogy ezredéhez ujra be nem álljon. Május végén már ott küzdött a diadalmas honvédsereg sorai közt.

Végig harczolta a függetlenség harczát. Katona pálya a személyes bátorság hőstettei-ből áll. Világosnál neki is le kellett tenni fegyverét.

(Vége köv.)

végül kijelenté, Polónyira csipős észrevétel-
lei, hogy e megjegyzés nem töle (Tiszától)
származik.

Napi hírek.

— Több újdonsági közleményünk tárgy-
halmaz miatt a mai számból holnapra mar-
radt.

— Nyári táncmulatság. A helybeli gaz-
dasági akadémia polgárai, mint értesülünk,
Június hó 4-én a „Dobos“ pavillonban, a
nagyerdőn táncvizsgalmat rendez.

— Megyei közgyűlés. Hajdúvármegye
törvényhatósági bizottsága f. hó 13-án és
folytatva következő napjain tavaszi rendes
közgyűlést tartja, melynek összesen 108 tár-
gya van.

— A „Debreczeni jótékony nőegylet“
Május hó 11-én délután 1/4 órákor a város-
háza nagy tanácsstermében közgyűlést tart.
Tárgy: Először jelentés az egyelet humánus és
szellemi állapotáról. Péntzfőnöki jelentés az
egylet anyagi állapotáról.

— Kiss Ferenc, a ki apr. 1-óta a Gondy
és Hegy cég kádas-utcai verseny fényírda-
ját vezette, kijelenté, hogy a vezetéstől május
1-jén visszalepett.

— Alispáni jelentés. Megkaptuk Hajdu-
megye 1889. évi állapotáról szóló 100 lapra
terjedő alispáni jelentést, a mely felöleli a
a törvényhatóságok érdeklőleg előfordult ne-
vezetesebb intézkedéseket, eseményeket, s a
közigazgatási élet valamennyi mozzanatát.

— Sztrájk Debreczenben. A kegyári
munkások csakugyan sztrájkolnak; a sztrájk
azonban ez időszakra egyedül a Falk féle
gyárra szorítkozik, melynek férfi munkásai
körül 17-en már tegnap félbehagyták a mun-
kát. Ma ezen munkásoknak egy küldöttsége
jelent meg nálunk, a mely előadta, hogy ők
tegnap a gyár tulajdonosától 10 órai munka
időt és fizetés emelést kértek; a gyáros pe-
dig röviden ennyit felelt, mehetnek, ők csak-
ugyan távoztak a gyárból. E küldöttség pa-
naszkodik, hogy ők darab számra dolgoztak
s oly keveset kereshettek, hogy abból lehe-
tetlen megélniök.

— Elvesztett egy kisebb összegről szóló
takarékpénztári könyvecske a debreczeni
takarékpénztár helyiségétől a Mihálovics
gyógyszertárig vezető úton. A megtaláló
sziveskedjék a II. kor rendőrségnél átadni.

— Egy jó családból való 14—15 éves
fiu tanulól felvétetik ifj. Szabó Károly fiu
szer és vegyes kereskedésében Czegléd-utczán.
(Emke.)

— Népesedés. Debreczenben apr. 27-től
máj. 3-ig terjedő héten született ev. ref.
(493—513 anyakönyvi tétel) élve 7 fiu, 12
leány 20 (17 törvényes 3 törvénytelen)
Egybekelt 13 pár. R. kath. (114—122 anyak t.)
élve 5 fiu, 2 leány halva. 1 fiu, 1 leány
együtt 6 fiu, 3 leány — 9/6 törvényes 3
törvénytelen) Ág. hitv. ev. (16 anyak. t.) élve
1 törvényes fiu, 1 leány. (1 törvényes 1 törvény-
telen.) Született összesen 15 fiu, 16 leány
— 31 gyermek. Meghalt ezen idő alatt 13 fiu,
15 nönemű — 28 gy.én. Ezek közül ev. ref.
22 r. kath. 5, g. kath. 1.

Miért szöke?

— Irta: Don Pedro de Alarcon. —

II.

Miért szöke?

Mily szépek az indiai éjszakák?
Az olvasó: Személyes tapasztalat ez,
vagy csak úgy képzeli?

De tisztelt olvasóm, én ezt csak képze-
lem. Soha nem voltam Indiában, de vágyom
oda juthatni... A kormány nagyon köny-
nyen, minden hosszabb tárgyalás nélkül, el-
küldhetne a Philippinákra, honét csak egy
maeskaugrás India.

Az olvasó: Adjon valami okot erre a
kormányának s biztosítson, elküldi önt.

Ez igazán szép lenne, de minő okot
szolgáltassak? Tegyük fel, hogy lemegyek az
utczára és elnézem a Pityát. Nos, meg fog
elégéni ezzel a kormány és elküld Salade-
roba?... Elértem-e célomat? Semmiestre
sem. Vagy tegyük fel, hogy nyilvánosan meg-
tagadom Vittoria hercege csalhatatlanságát,
s e miatt szuronyok közé ékelnek... Eljut-
hatok-e e miatt a Philippinákra? Nem! Ah!
E tekintetben csakugyan nem volt párja III.
Napoleonnak, ki rögtön száműzte azt, ki ő
császársága igazságérzetét kétségbe vonta.
Igen, Franciaország volt az egyetlen or-
szág, ahol az ember tudta, hogy mihez tartsa
maga.

Az olvasó: Folytassa elbeszélését.
Jól van! Tehát folytatom! Mily gyö-
nyörűek lehetnek az éjék Indiában!... Ott
az égen fényesebben ragyognak a csillagok,
mint Európában. A mi egünk tulajdonképen
az a hatást gyakorolta rám, mint egy
ócska, a használat által erősen megnyűtt
színházi díszlet.

Azon éj alatt csak egyetlen vallás ke-
letkezett, míg a mi egünk alatt legalább is
tízféle istentisztelet van. Csak néhányat em-
lítek, mint: az ibéri, görög, kartagói, szirnai,
pogány, keresztény, mohamedán és végre a
spirítiszta!

Az olvasó: Tovább... tovább...

Weinberger uzsorapör.

— Első nap. —
(Folytatás.)

Dr Kardos Samu kéri felolvastatni
Nagy János vizsgálóbíró vallomását; felolvas-
tatik. Ezután kéri Szomrákitól, hogy mondja
el tárgyilagosan ifju korát s annak botlásait,
esaládi viszonyait.

Szomráki előadja, hogy mostoha
anyja kezdte már el üldözni a szülői háznál,
apja se fogja pártját, sőt anyjáról rá maradt
kis vagyonát is elköltötte. Ezért ő az árva-
székhez jelentést tett, atyja pedig elkergette
a háztól. Később azután 20—22 éves korában
idejött Debreczenbe. Mikor a gymnasiumot
elvégezte, gyógyszerész akart lenni s ekkor
Hámory Lajos aradi gyógyszerészhez mentek,
s ott havi 30 frtért helyezte el. De sem érte
nem fizetett, sem neki nem adott egy garast
sem. Elkeseredett állapotában ivott nagyon,
s részegen kivett a kaszából 26 frtot s el-
ment lompolni, reggel pedig mérget vett be.
Kardos: Weinberger kérdezte e önt
vagyonai viszonyairól?

Vádlott: Igen.

Kardos: Kítől kapott pénzt?
Vádlott: Márkus Lajos ügyvédől, s
Weinberger is mindig ahhoz utasította, hogy
ott majd kap pénzt.

Kardos: Mások jelenlétében kapott
e töle pénzt?

Vádlott: Igen, az utczán, s a Froh-
ner szállóban. Sorger ügyvédnél is. Külön-
ben is Sorger ügyvéddel szokott tudako-
zódni Weinberger után. Egyszer a Hungaria
szállóban Pesten is kapott Márkustól pénzt.
Tehát háromszor kapott pénzt Márkustól. —
Egyszer itt a Fröhnerben, egyszer Pesten s
egyszer Váradon. Az ügyvédnek nem mondta
el, hogy ő büntárs Weibergernek, csak azt
mondta, hogy Weinberger tartozik neki. —
Weinbergerrel tegnapelőtt is találkozott a
Hatvan-utczán, de nem akart vele szóba állni.

Kardos: Kéri Márkus és Sorger
ügyvédek kihallgatását.

Weinberger: kijelenti, hogy Szom-
ráki vallomásra csak írásban tudja felol-
vasni a feleletet.

Kardos: Hát előre tudta, hogy mit
fog vallani Somráky?

Weinberger: Nem, de a feleletem
meg van mindenre. Majd felolvasom.

Elnök újra kijelenti, hogy nem enged-
heti meg a feleletek felolvasását.

Weinberger ekkor előadja, hogy ő ta-
lálkozott Szomrákival a „Biká“-ban, de nem
légyott volt az, hanem Szomráki egyenesen
bejött a kávéházba — ott neki bemutatta ma-
gát, s felajánlotta segítségét, azt mondá, hogy
ő családapa, hát ha kell, a könyveket kivészi
neki. Mit ő előre megkísérelt. Később az
Európában is találkozott Szomrákival, de
szintén véletlenül. S ott szólította fel őt
Szomráky, hogy vegyenek egy külön szobát,
vettek is, s ott kért tőle 1 frtot Szomráki
azzal, hogy akkor, Dajka nevű ember a fejle-
lentését vissza fogja venni. Ő nem adott neki,
sem ekkor, sem máskor, mikor pedig hozzá
jött kidobta.

Márkust megbizta, hogy nevében adjon
pénzt Szomrákival. A dolog úgy történt, hogy
egyszer kapott Pestről egy sürgönyt, hogy
baj van, jöjjön fel. Ő fel is ment, s akkor

Na jól van... már folytatom, de miért
e türelmetlenség!

Tehát mily szépek lehetnek az éjék
Indiában! A zöldelő természet kebléből az
aromatikus szellők tömegé száll ki, mialatt a
tompult érzékű keleti elkábitva ezen kábitó
illatok által, a tiszta holdfénynél a titokzatos
kókuszvirágról álmodik, — miután gyomrát
jól megtömté rizskásával.

Az olvasó: Térjünk a dologra!
Épen éjjel volt! A Ganges partján minden
csendes volt, mintha aludnék.

Csak a Ganges nem szendergett. Mint
egy ezüstös szalag vonult tova bambusokrok
és Laudanumok között — miket mellesteg
szólva a mi kertjeinkben is láthatni. A folyó
hullámaiban a hold halvány képe tükröződött.

A szomorúság fája árnyékában — így
nevezik e növényt, mert virágkelyheit csak
éjjel nyitja fel, — ült két fiatal indus. Nem
a mi fogalmaink szerint voltak öltözve, de
szépek voltak, mint azon vidék lakói, hol a
bambus és ébenfa nő. Szemeik és hajuk fekete
volt... roppant fekete. Hirtelenben nem is
tudom, hogy mihez hasonlítsam a feketeséget.

Ezen feketeséggel ellentétben fogaik oly
fehérek valának, mint a legfehérebb fogak,
amik a világon léteznek.

Itt kezdődik két indus személyleírása.
De hóhó! Sietségemben majd elfeledtem kü-
lönösen megemlíteni, hogy mindkét indus a
férfinemhez tartozott s Nana és Nini nevre
ügyeltek. Bizonyára érdekes két név.

— Mondt Nini — szólt Nana gyöngéd,
kedves hangon, miközben kezét végig vonta
Nini gyér hajzatán.

E helyen még meg kell említenem, hogy
Nanának is gyér hajzata volt. Ezt én jól tu-
dom, mert néhány év óta Indiát tanulmányo-
zom. „A föld anyja“ című regényem megírá-
sa céljából. Ha nem így állna a dolog, a
hajról egy szót sem szóltam volna.

De térjünk vissza indusainkhoz.

— Nini, — mondá Nana, — miért
szöke ő?

Vége köv.

Márkussal találkozott, de ez kijelentette, hogy
a sürgönyt nem ő küldte. Ekkor mindjárt
gondolták, hogy Somráky sürgönyözött, s
Márkus tanácsolta neki hogy inkább hallgat-
tassák el azt az embert mintsem zaklatásai-
val újabb kellemetlenséget okozzon.

Kérdésekre előadja, hogy Márkus az ő
nevében sem Váradon, sem itt nem adott
pénzt Szomrákival. Szorgernél találkozott
Szomrákival s a mint megátta „rögtön ki-
alkarta dobní, mert fájt neki őt látni.“
Sorger tanácsára azonban ekkor is betömté a
száját 15—20 frttal. De ő maga nem adta át
a pénzt, mert nem tudott ennek a Szomráki-
nak a szemébe nézni, hanem Sorgerrel adatta
át. Szomrákinak azért adott pénzt, mert ugy
érezte magát, mint mikor a rabló a fegyvert
elő tartja az embernek: pénzt vagy életet!

Azon kérdésre, hogy a vizsgálat folya-
mán miért hallgatta el, hogy Szomrákival
összeköttesben van, holott most emlékezik
rá, hogy kétszer pénzt is adott neki.

Weinberger: Márkus és Sorger
meg akarta kímélni. A könyvek pedig a
panaszosok érdekében lopat-
ták el.

Ezután pedig újra előhuzza az írásbeli
vallomását, de nem engedik neki felolvasni.

Eöt v ö s: Kért pénzt öntől Szomráki
a leveleiben?

Weinberger: Kér s ezeket a le-
veleket dr. Ozoryval közölte. Gondolja, hogy
a leveleket elő fogja valahogy kerithetni. Az
egyik levél mellett váltó is volt s akkor azt
írta, hogy ha nem ad neki pénzt, legalább
kölesönözön.

Eöt v ö s: Igaz-e, hogy Szomrákit ki-
vezettette a szállodából?

Weinberger: Igaz pénzerekekkel
dobattam ki, a Rózenberg vendéglőjéből a
„Frohner“-ból.

Szomráki erre nézve előadja, hogy
ezt az egész kidobási szcenát együtt előre
megbeszéltek Weinbergerrel, hogy magokról
így a figyelmet elvonják, illetőleg leplezzék
ügyletüket.

A déli órákban folyt tárgyalás ezen kér-
déseket körül forgott: Szomráki közös megálla-
podással szemirozott kidobtatása után kapott-e
még pénzt Weinbergertől, Weinberger mely
idő tájban jelentette föl szarolásért Szomrákyt
és hogy miket tartalmaztak az elikkasztott
könyvek?

Weinberger nem emlékszik, mely
idő tájban történt a kidobás, a följelentés egy
hónap mulva következhetett. Szomráky
vallomása szerint a furcsa kávéház jelenet
után nem kapott több pénzt pártfogójától,
mire Ujhelyi bíró a vizsgálati iratokból
idézi, hogy biz azután is adott neki W. pénzt.
— Weinberger erre azt feleli, hogy Márkus
ügyvéd ur tanácsára adott neki pénzt, hogy
azzaludgja be Szomrákynak a száját. — A mi
érdekében is állott, hogy mihamarabb beje-
zödjék ez az ügy; fogadja, ha neki nincs
családja, másként cselekszik. Az ellopott köny-
vek tartalmát illetőleg azt vallja W. hogy azok-
ban: „adósaim tartozása és a kamat vagyis
a jövedelem volt bejegyezve. — A könyvek
vezetésére nézve következő példát hozza fel.
N.N. 1889 jan. 1. fölvesz 100 frtot, melyután
1889 apr. 1-ig 7-es kamatot fizet; ugy de
N. N. ügyét csak 1890 jan. 1-jén igazítja el,
a mikor 8-as kamatot fizet. — Az idegen
a naplóba jegyzett ezen számokból azt követ-
keztetheti, hogy ő W. ama 100 frt után 4x7
vagyis 4x8 frt. kamatot szedett, holott csak
7-es vagy 8-as kamatot. (Derültség a hallga-
tóság körében). Vádlott ezután azt a naív ál-
lításat kockáztatja, mintha a könyvek az ő
ellenségei érdekében lopattak volna el. Mikor a
könyvek töle elkoboztattak dr. Sik János és
Péresi Márton jelen voltak; Péresi ugyan
nem, de dr. Sik látta, mik vannak a könyvek-
ben. Ujhelyi bíró erre felhozta: hiszen
Nagy vizsgálóbíró épen ezen könyvekből
akart maga ellen bizonyítani, hogy állhatott
volna hát érdekében, hogy ezen erős bizonyí-
tékokat a kezéből kiejtsse?

Weinberger szokása szerint széles
feneket kerítve próbál kitérni a kérdés elül
s végül azzal fejezi, hogy Nagy vizsgálóbíró
szabályellenes eljárását alkamazott ő ellene.
Ujhelyi A. Lásza, ez nem helyes
okoskodás.

Weinberger: Isten mentsen, hogy
okoskodjam.

Ezzel a délelőtti tárgyalás véget ért.

A délutáni tárgyaláson először is Szto-
kosza Géza, II. r. vádlott fogolytársra hallgat-
tatott ki. Nevezett tanu jelenleg a beregszászi
tvszék. fogházában van vizsgálati fogságban.
Eöt v ö s kérdéseire elmondta a Weinbergerrel
való egész összeköttesét, hogy levelet írt
Weinbergerhez a melyet ő cimezett meg s
akart volna közeli kiszabadulásakor kézbesi-
teni. E levélben Weinbergert emlékezteti, a
köztiük fennforgó ügyre s 200 frtot kér Wein-
bergertől. Beszélte még egy 500 frtos váltóról
is mely költségeise elpálástolása akart lenni,
s ezt oly színben tüntette fel mintha ez össze-
get anyai örökségére vette volna fel Weinber-
gertől. Ezenfelül sokat tudna meg elmondani
Szomráky pesti életéből, katonaszabadtási
dolgairól, melyeket különben a beregszászi
ügyesség előtt felvett jegyzőkönyvben mind
elmondott.

Eöt v ö s: Hogy adta elő Szomráki,
hogy Weinberger a vizsgálóbíró 10000 frttal
akarta megvesztegetni.

Tanu: Hogy a vizsgálóbíró ezt neki
puszta bizalomból mondta el.

Eöt v ö s: Miket mondott még el Szom-
ráki a katonaszabadtásról?

Ügyész: Miután itt olyan körülmé-
nyeket akar észregetni a védő, a mik ide nem
tartoznak s a mik esetleg a folyó vizsgálatot
is megzavarhatnák — kéri az erre vonatkozó
kérdések megtiltását.

Eöt v ö s: Tudni akarja, hogy hazudott
e Szomráki ott is vagy sem, tehát ezekre
nézve kihallgattatni kéri a tanut, de miután
ez a tanu ellen folyó vizsgálatot esetleg meg-
nehezítené, kéri ezt zárt ülésben eszközölni.

A bíróság erre nézve tanácskozás végett
visszavonul, s a következő határozatot mondja
ki, hogy Sztokosza Gézához feltétlenül szá-
dékolt kérdések fel nem tehetők, mert erre
az ügyre nem vonatkoznak, s az egész külön
vizsgálat tárgya lenne.

Eöt v ö s: A Szomráki levele kivel
van most?

Tanu: Az ügyésznél.

Eöt v ö s: Jegyzőkönyvi nyilatkozatá-
ban ott van e, hogy Markus ügyvéd adott
pénzt Szomrákival?

Tanu: Nincs. Sok nines ott, a mit ő még
tud — s amiket azóta a beregszászi kir.
ügyész felhívására mondott el, s irt meg.

Eöt v ö s: Kítől tudta, hogy Márkus
várad ügyvéd? Tanu: Szomrákytól.

Eöt v ö s: Mikor jelentkezett itt ma
reggel?

Tanu: 9 órákor. Eöt v ö s: Ki be-
szélt önnök Markusról? Tanu: Ma senki.

Eöt v ö s: Feltűnik neki, hogy ő Szom-
rákitól olyat is hallott, amit Szomráki sem
tudott. Szomráki: kijelenti, — hogy ő
tudta az ügyvéd nevét, de azt nem akarta
blamirozni.

Eöt v ö s: A Sztokosza Géza saját val-
lomásának beszerzését kéri.

Ügyész: A jegyzőkönyv a helybeli
kir. tvszéknél van, de az az ügyési ügyke-
zelés körében felvett jkv, s annak kiadását
az ügyesség megtagadhatja. De ő bizonyít-
hatja, hogy az semmi lényegeset sem tartal-
maz, s magánúton a védő rendelkezésére haj-
landó bocsátani.

Eöt v ö s: Constatálja, — hogy nincs
olyan hatósági okirat, amely az igazság ki-
szolgáltatása közben, — az illetékes közegek
megkérteire megtagadható lenne. Még a ko-
rona sem tagadhatja ezt meg. — S hogy az
ügyész ezt megtagadhatja-e vagy sem, az a
törvényszék bölcsességétől függ. Kéri kiadati.

Ügyész: Azért nem akarja kiadni,
mert az a jegyzőkönyv szolgálati jelentés, a
mely egy más vizsgálatra tartozik, melyre
nézve épen most mondatott ki, hogy e tár-
gyalás keretébe nem tartozik, — azonban az
erre vonatkozó rész másolatban kiadhatja. —
A törvényszék tanácskozás véget visszavon-
ulván kihirdeti a következő határozatot:

A jelentés ki nem adatik, miután a tanu
ottani vallomását itt szóbelileg ismételte, s
a védő azt magánúton megtekintheti.

Ezután elnök kijelenti, hogy Márkus
táviratilag, Sorger ügyvéd pedig rövid uton
meghívatott, miután pedig a vallomás jegy-
zőkönyv hiteles másolatban most már a véde-
lemnek átadatott, kéri a védőt, hogy ennek
alapján mit kíván kérzeni.

Eöt v ö s: Kéri Szomrákitól igazi-e az
ami abban a jegyzőkönyvben foglaltatik, s
hogy monda-e azokat valóban Sztokoszsának.

Szomráki: monda azokat mind, az
összeget határozottan (10000 frot) nem emlí-
tette, a vizsgálóbíró csak nagyobb összegről
beszélt. És hogy a Bikában megbeszélés folytán
találkoztak, ezt ugy mondta Sztokoszsának.

Eöt v ö s kéri, Szomrákitól, hogy mi-
kor együtt le voltak tartóztatva, Weinber-
gernek jelekkel integett-e, vele beszélni
akart-e?

Szomráky: Igaz.

Kardos: Mikor tudta meg, hogy
Sztokoszsza az előtte tett vallomását felte-
dezte?

Szomráky: Csak következtette,
mert Sztokoszsát más zárkába helyezték.

Kardos Sztokoszsától: em-
lékszik-e, hogy a bírói megvesztegetésre nézve
Szomráki határozottan összeget mondott, s ugy
monda-e, hogy őt is meg akarta vesztegetni
Weinberger.

Sztokoszsza: Ugy monda.

Kardos Szomrákitól: Ha a vizsgáló-
bíró bajba került volna, akkor is konokul
tagadott volna?

Szomráki: Nem, akkor vallott volna.

Weinberger: A könyvek, hogy
nem az ő érdekében lopattak el, arra nézve
bizonyít az, hogy ő maga hivatkozott azokra
a könyvekre, mint bizonyítékokra ártatlansága
mellett.

Kardos Szomrákival: Mi ta-
nácsot adott ön levélben Weinbergernek?

Szomráki: Hogy mondja, hogy a
könyv a panaszosok érdekében lopattatott el.
Ezt ők együtt beszéltek így meg.

Eöt v ö s: Kéri tanuul beidézni Szalait,
hogy Weinberger jelentkezett-e nála, hogy őt
Szomráki kompromittálja; azután beidézni
Ozoryt s őt a Szomráki levele nézve kihall-
gatni s végül kéri konstatálni, hogy az elve-
szett iratok, hogy veszték el, s melyek ezek
s ezekre nézve Szomrákitól felvilágosítást
kérni.

Kardos: Tiltakozik Szalai kihallga-
tása ellen, mert azt Szomráki maga beismerte.
Ozory kihallgatását nem ellenzi.

Ügyész: A Szalai beidézését felesle-
gesnek tartja, a többire nézve a védő által
konstatáltatni kért körülmények konstatál-
hatók.

E t t v ö s : A kérdés, hogy Weinberger kérte-e magát a bizalmasok merénylőinek elöl megvédeni, de erre nézve vádlotton kívül csak Szalay tehet nyilatkozatot. Ha tőle beszereztetik ily értelmű nyilatkozat, beidézésétől eláll.

E t t v ö s : Stokosza megesketését kéri. A bíróság ezekre nézve határozza, hogy Szalay kihallgatását vagy nyilatkozatára felhívását szükségtelennek találja, mert ezt vádlott maga beismerte, hogy pedig Weinberger jelentkezett-e, arról az iratok közt szó sincs. Ozory kihallgatása is mellőztetik, mert a mikre kihallgatandó lenne, az II. rendű vádlott vallomásával igazoltatott. Sztokoszsza esküre bocsáttatik.

R o s e u b e r g Adolf tanu megkérdeztetik, hogy van-e tudomása róla, hogy Weinbergert 1886 szeptemberben Szomráki kereste. **T a n u :** Van. Este 10 órakor lehetett Szomráki akkor egy kis ideig bent volt a szobában Weinbergerrel, aztán őt behívta Weinberger, hogy Szomrákit utasítsa ki, mert az zavarja őt, mit ő meg is tett. Szomráki körülbelül egy negyed óráig volt bent. Mikor őt behívta Weinberger, azt megelőzőleg nem hallott semmi szóváltást, mely ha lett volna, talán meghallotta volna.

Weinberger? Hát másnap mi történt.

T a n u : Szomráki ismét ott volt a ekkor egy pinczér Gottlieb Lajos utasította ki. **G o t t l i e b** Lajos tanu előadja, hogy van tudomása a Weinberger s Szomráki találkozásáról. Weinberger egy földszinti szobában volt, s látta hogy Szomráki az ajtóban állott, Weinberger pedig ekkor már le volt vetkőzve, s őt felkérte, hogy utasítsa ki. Másnap reggel is ki kellett utasítania. Szomráki ekkor sem ijedt, sem haragos nem volt. A szobából lármát nem hallott, holott ha lett volna meg kellett volna hallani.

U j h e l y i bírósági: Az esteli jelenetnél Rózenberg is ott volt? **É s ő is?**

T a n u : Lehet, hogy Rózenberg is ott volt.

S z o m r á k y : Az egész dolog kicsinált volt, mert Weinbergerrel megbeszélték, hogy ha a pénz átadja, majd Weinberger lármát csinál, s őt kiutasítja. Így is történt.

K a r d o s : I. r. vádlottól. Miért hívta Rózenbergert segélyül, mikor erősebbnek látszik mint I. r. vádlott? **S** miért eresztette be magához levétközve, 10 órák este?

I. r. v á d l o t t : Ne izéljen ügyvéd ur, én rögtön segélyért kiáltottam; mikor Szomráki odajött.

A két tanuk egyiké sem tudja határozottan, hogy mennyi ideig lehetett bent Szomráki.

E t t v ö s : I. r. vádlottól. Igaz, hogy megegyeztek a kidobási sónára nézve. **I. r. v á d l o t t :** Nem igaz. **II. r. v á d l o t t :** Igaz.

K a r d o s : I. r. vádlottól. Miért nem jelentette fel a zsarolót másnap azonnal? **E t t v ö s :** Tiltakozik e kérdés feltevése ellen.

K o r m o s Mihály tanu: Szomráki, hogy 1886-ban volt-e nála; kikkel, nem tudja, akkori vallomásaiban előadott mindent, s azt fenntartja. De úgy emlékezik, hogy 3-4 frtot költött csupán. Felolvastatik előbbi vallomása mely szerint italként 8-10 frtot fizetett, s hogy ekkor 40-60 frtnyi összeget látott nála s Garibaldi solozigánnyal muzsikáltatta magát, Hof Albert s Hof Lajos társaságában. — Tanu kijelenti, hogy ha akkor ezeket valotta, ezek igazak. Hogy máskor volt-e ott Szomráki, csak arra emlékezik, hogy nagyban nem költek.

K a r d o s : Fizetett akkor más is? **T a n u :** Azt hiszi csak Szomráki. **K r a u s z** Dezső tanu előadja, hogy Szomráki 1886-ban gyakrabban megfordult nála, feltűnően nem költek. — Egyszer tudja, hogy 2 üveg asszút fizetett.

K a r d o s : Ki fizette a számlát, mikor Szomráki odajárt.

T a n u : Szomráki, kinek költekézése feltűnő nem volt előtte, mert azt hallotta, — hogy hivatalban van, s jó családból való, s otthonról kap pénzt.

H o f f Albert tanuak Szomrákit a „Kis pipá"-ban mutatták be 1886. évben. Két-vagy háromszor mulattak együtt. Hogy mit ittak s fizettek — nem tudja, de azt tudja, hogy ő is fizetett, hogy Szomráki mit reudelt, s mit fizetett — nem emlékezik. Szomrákinál láthatott mintegy 30 frtot 5 frtos bankjegyekben.

K a r d o s : Együttmulatozásoknál kifizetett többet?

T a n u : Nem tudja. Ő mindég fizetett. **M á l y v a** Sándor tanu kijelenti, hogy a Nagy vizsgálóbíró szobájának két kulcsa volt egyike nála, másik a bírónál. Néha ez utóbbi kulcsot Szomráki magával vitte azt mondván, hogy neki sok dolga van s egyedül akar dolgozni. Nagy János beleegyezett, hogy Szomrákinál legyen a kulcs. Szomrákinál egyszer látott 40 frtot, s mondta ekkor neki, hogy 80 frtot kapott a postán, de 40-et már kifizetett adóságba, s kérte hogy a bíró urnak ne szóljon arról, mert annak is tartozik 10 frttal. Mulatozásairól nem beszélt neki.

Ü g y é s z : A két szoba ajtót ki szokta elzárni.

T a n u : Maga a bíró ur. **Z e l l e r** András tanu előadja, hogy Szomrákit 1886. tavasza óta ismeri. Ezóta kétszer volt nála, másodszer 6 frtot is kért kölcsön s ő adott.

N e u m a n n Mendel tanu: II. r. vádlottól ruhanemléket vett egy 15 frt árú. **M ü l l e r** Sámuel tanu: Hogy adott e kölcsön Szomrákinak nem emlékezik, arra sem, hogy botosz adott volna el neki. Egyszer egy kis gyűrűt vett tőle.

R o z e n b e r g Simon tanu szerint 1886 tavaszán, mikor ő Krausz Dezsőnél volt pinczér, ott volt II. r. vádlott az ő üzletükben s két üveg asszút rendelt.

S o n n e n w i r t h Móríc tanu: — Egyszer látta Weinbergert. — 1886 őszén egy délután Weinberger náluk kérdezősködött egy fiatal ember után, s miután ott Szomrákival találkoztak, külön szobába mentek s ott 10-12 percet tölthettek. Ő benézett a kulcslyukon s látta, hogy Szomráki nagyobb összegű pénzt kapott Weinbergertől, s azt ez zsebre dugta. Arra meg mer esküdni, hogy pénz volt, a mit átvett.

E t t v ö s : A két vádlott hány lépésre állhatott a kulcslyukhoz?

T a n u : Körülbelül, két méternyire. Azt is látta, hogy a nadrágzsebbe tette a pénzt. A pusztá kíváncsiság vitte őt arra, hogy benézzen a kulcslyukon.

K a r d o s : Miért volt kíváncsi? **T a n u :** Hogy mikép jön ez a két ember összeköttetésbe. Hosszabb ideig nézett be, mintegy 4 percig.

K a r d o s : Milyen nemű pénz volt? **T a n u :** Nem tudja.

E t t v ö s : Weinbergert akkor nem ismerte, se az ügyéről nem hallott és szokott-e máskor is leskelődni?

T a n u : Nem hallott, nem is leskelődött máskor. Különbben arra felelmi sem tartozik, hogy szokott-e máskor is leskelődni. Mit tartozik az másra.

I. r. v á d l o t t n a k tanu szemébe mondja, hogy pénzt adott át.

S c h l e z i n g e r Dávid tanu: Náluk egyszer Weinberger tudakozódott egy fiatal ember után s külön szobát kért, hogy ott egymás dolgait elvégezhessek. Nem ismeri fel Szomrákiban azt a fiatal embert, de lehet, hogy az volt az. Aznap délután egyszer látta odamenni azt a fiatal embert. Nem sokáig volt ott. Kávért rendelt s azt ki is fizette.

Ü g y é s z : Sonnenvirth nem beszélt-e el, hogy mit látott? **S** mikor volt az, nem egy vasárnap?

T a n u : Nem beszélt-e el. Hogy melyik nap, nem tudja.

K a r d o s : Weinberger előre rendelte meg a szobát?

T a n u : Előre, s mondta, hogy majdegy fiatal emberrel ott meg fogják beszélni a dolgait. **A** szobáért nem fizetett neki.

Weinberger tagadja, hogy ő rendelte volna meg.

T a n u : szemébe mondja, hogy ő rendelte meg.

Weinberger: engedjék meg neki felolvasni a vallomását.

Nem engedik meg, hogy felolvassa, de a jegyzeteit, ha akarja, használhatja.

I j. B á n k y István tanu: Szomráki nála szalmát vásárolt néha, egyszer egy frtot kért kölcsön s azt másnap visszaadta. Ettől fogva többször is adott neki kölcsön részletenként, összesen 10 frtot. Egyszer aztán megtagadta a kölcsönt.

Ezzel az első napi tárgyalás berekesztett.

M á s o d i k nap.

E t t v ö s : A tárgyalás megkezdésekor az ügyészt felhívték arra nézve, hogy keresse meg iratai közt, hogy 1886. évben Weinberger jelentkezett-e panasz tételre Szomráki ellen, s ha ily értelmű jkv. találta-tik — azt bocsássa a bíróság rendelkezésére.

A bíróság, a mennyiben azon tény beigazolása hogy W. folyamodott-e az ügyészséghez, a tényre sem pro, sem contra bizonyítékot nem képez, nem tartja szükségesnek ama jegyzőkönyv beszerzését.

Ezután folytatották a tanu kihallgatás.

C s a á d y Ede, aki Nagy János vbró mellett irnoknak volt beosztva, ott volt mikor a bíró kereste az elrejtett könyveket, s neki ekkor a bíró azt mondta: lehet, hogy valaki betört a szobába, s úgy lopta el a könyveket. A vbróval kétszer is volt kint Földesen.

T a n u : A vbróval egy kissé feszült viszonyban állott, valami szóváltás miatt, s így helyezték őt el a vbró m-lől, s osztották oda be Szomrákit. **M i g** ő volt az irodában W. lehet hogy megtörtént ott, de bizonyosan nem tudja. Weinbergerrel ügye állásáról nem is beszélt. Hogy Szomráki jegyzeteket csinált volna a Weinberger bünygyéről, azt első kihallgatásakor ha mondta, lehet, hogy úgy volt, ma azonban nem emlékezik rá. **A** behozott s bünyjéknél lefogalt iratok beltartalmát a vbró s ő nézegette, hogy más idögen is nézegette-e, nem emlékszik. Hogy milyen kamatok voltak kitüntetve a könyvekben, nem emlékezik.

K a r d o s : A vbró nem emelte ki a két könyvet, hogy ezek a legfontosabbak? **T a n u :** De mondta, hogy ezek azok a könyvek, melyek a nagy kamatokot tartalmazták s terhelők a vbróra.

S c h ö n Sándor tanu díjnoktársa volt Szomrákinak: Egy vasárnap délután az Európában ült s Szomráki odajött, s a kaszírót „fixirozta”. Kérdezte tőle, hogy nem megy-e ki az erdőre, mire azt felelte, hogy nincs sziből. Hogy W. vel találkozott-e, nem látta.

N e u m a n n Lajos: Szomrákitól egyszer vett 15-18 frt ára különfélék, ruhát, ágyneműt.

C z e c h József: Mikor Szomráki díjnok volt, nála kosztolt — 1886 April és Május havában. Csak ebédelt nála rendszeren, vacsorára csak 18-szor jött el a két hónap alatt. Fizetni nagyon keveset fizetett neki. Egyszer déli 11-kor jött hozzá egy váltóval, hogy írja alá, 15-20 frtról szólhatott a váltó, ő azonban nem irt alá, 3 frtot is adott egy ízben neki kölcsön. Egyszer pedig panaszkodott, hogy hivatalos pénzt költött el, — s kérte őt, hogy segítsen rajta, ő azonban nem adott kölcsön, később mondta, hogy már segített magán.

R ö m e r Simon: Ruhát vásárolt tőle Szomráki 20 frtért — 10-et lefizetett, 10-el adós maradt. A 10 frtot April 30-án fizette be 1886-ban.

H o f f Lajos: Szomrákinak, hogy sziveséget tett volna s helyette levelet irt volna W.-nek, arra nem emlékezik.

S z o m r á k i szemébe mondja, hogy tanu irt levelet.

T a n u : Nem emlékszik.

K a r d o s : Kéri Móríc Bertalan szabót kihallgatni arra nézve, hogy neki Szomráki 40 frtot fizetett. Elrendeltetik a kihallgatása.

S o r g e r József ügyvéd Weinbergernek ügyvédje volt ebben az ügyben, s csudálkozik, hogy ráhivatkozik a védelem, holott mások is voltak, akik Weinbergernek tanácsot adtak, mint Kardos Samu ügyvéd, Tanu az ügyvédi rendtartás 49.-a § értelmében megtagadja a vallomástételt.

K a r d o s : Kéri megkérdezni Weinbergert, hogy beszélt-e vele ügyében. Egyszeremint kéri Sorgert kihallgatni, mert neki nincs jogában a vallomástételt megtagadni, ha megbízó fele beleegyezik, hogy vallomást teheszen.

Ezután a tanu és Kardos védő között személyes polémia kezdődik, hogy tanu bizonyítsa be, hogy védő jogi tanácsot adott Weinbergernek — egyszeremint védő kijelenti, hogy meg van győződve, hogy tanu róla ha ő ülne a vádlottak padján, minden terhelőt kész lenne elmondani. A bíróság tanácskozás után kimondja, hogy Sorger nem köteleztetik a tanuskodásra.

F l e i s c h m a n Mór tanu: Nem ismeri Szomrákit, s W. a Szomráki részére nála pénzt nem tett le, sem Szomráki nem tudakozódott ott, hogy jött-e pénz részére Weinbergertől.

S o m r á k i : ettől a tanutól nem kérdezősködött, hanem Erbertől, a czejtárostól.

Weinberger Lajos. Hogy az ő üzletében Somráki váltott-e ötveneseket, nem tudja, de ha váltott volna is, nem emlékeztetik rá.

M ó r i c z Bertalan: Szomráki nála 1886. szeptember első napjaiba rendelt egy ültözet ruhát 34 frtért. Mikor kész volt, a ruhát ki fizette.

K a r d o s : Látott akkor nála több pénzt is?

T a n u : Láttam s a tárczájában akkor több pénz is volt.

E r b e r Vilmos: Szomráki egyszer őt félrehívta az üzletben s kérdezte, hogy W. nem kereste-e őt. Másodszer is felkereste s kérdezősködött Weinbergerről, de ekkor azt mondta neki, hogy hagyjon neki békét, mert ő nincs Weinbergerrel semmi összeköttetésben. Mikor kiment Szomráki az üzletből, mondták, hogy ez az, a ki Weinbergerrel együtt perben állott. — Határozottan kijelenti, hogy Weinberger vádlottal az ő czejúk semmi összeköttetésben nem áll. A vádlott atyjával áll összeköttetésben.

A betegségeük miatt meg nem jelent **H a l a s i** és **N y i z s n y i** Mari vallomási felolvasatnak. Mindketten azt vallják, hogy Szomráki gyakrabban mulatozott az „Európá"-ban. Felolvastatik a Szomráki fogházból irt levele, melyet Weinbergerhez irt, s melyben azt köti Weinbergernek a lelke, hogy ne vállaljon ellene valahogy s mondja, hogy az adósok lopták el a könyveket. Ezután felolvassák Szomrákinak a bátyjához irt levelét, melyben kéri ezt, hogy igazolja, hogy küldött neki több ízben pénzt. A Nyizsny Marihoz irt levele, miután az idealisztikus érzélgés, fel nem olvastatik.

S z o m r á k i ur e kedves levél láttára mosolyogva pedergeti kis fekete bajuszát.

Végül még egy levél olvastatik fel, melyet Falkhoz irt, s egy börtönőrrel küldött el, a ki Szomráki szerint igen megbízható ember, ebben kéri ezt, hogy küldjön neki 5 frtot, s az ebédet, vacsorát küldje a fogságba.

E t t v ö s : Kéri a Nyizsny Marihoz irt levél néhány pontját felolvasni; felolvastatik.

Érdekes a Czehez irt levél is, melyben írja, hogy le van ugyan tartóztatva, de ne féljen „zsídó ügyéről van szó, nem lesz neki semmi baja.”

S z o m r á k i beismeri, hogy a levelet ő irta, mert akkor még előtte lebegett a W. 3000 frtos ígéréte — az mind pusztá csürés-csavarás.

S z o m r á k i : szemébe mondja az egész vádat Weinbergernek.

Weinberger: Határozottan tagadja.

E t t v ö s : Kéri Weinbergert kihallgatni, hogy B. pesten a kereskedelmi minisztérium palotájában hogy találkoztak Szomrákival?

W e i n b e r g e r : Szomráki őt meg szólította, hogy az érdekében valamit akar mondani s erre ő azt mondta, hogy takarodjon el.

K a r d o s : Ha csak ennyi történt, hogy akarhatott ezért feljelentést tenni zsarolás miatt?

Weinberger: Igen csodálkozik a Kardos ur kérdésén.

K a r d o s : Ne csodálkozzék, de feleljen.

Weinberger: Háromszor kellett neki Szomrákit kidobni — e közben zsaroló leveleket kapott tőle — s ekkor jön vele szembe Szomráki — s mondja neki, hogy ha nem adja meg neki amit kíván, feljeleníti a főügyésznek. Azt nem mondta, hogy megállj kutya: feljelenítelek. Csak azt, hogy „Koss tülem”.

M i r e Szomráki el is távozott.

Felolvastatik a szakértői szemlejegyzőkönyv, a Szomráki vagyon erkölcsi bizonyítványa.

Ü g y é s z : Kéri Szomráktól, hogy igaz e, hogy Sztokónának azt mondta, hogy a fiokot, melyből a könyveket kivette — szög-gel nyitotta fel?

S z o m r á k i : Nem igaz. A vbró kulcsával nyitotta ki, amely akkor is rá volt bízva.

Az erkölcsi bizonyítvány szerint Szomráki egy ungvári közbensülésben álló ügyvédnek a fia, ki mindent elkövetett, hogy fiából embert csináljon, de az csak szegyeut hozott a tisztes apára s a katonatiszt testvérré, kiknek érdekéből el is távolított a városból.

K a r d o s : Miután ez a bizonyítvány egyoldalú információt alapulhat, kéri erre meghallgatni a vádlottat.

S z o m r á k i : Az ezt kiállító városi kapitány atyjának jó barátja.

E ö t v ö s kéri felolvasatni a Szomráki eltiltetésére vonatkozó ítéletket, és a gyógyszerész jegyzőkönyvi nyilatkozatát.

K a r d o s : csatlakozik annál inkább, mert ezeket a cselekményeket a Weinberger eset után követte el Szomráki.

Ü g y é s z : A Weinbergernél eszközölt házkutatási jegyzőkönyvet kéri felolvasni, s a délelött folyamán kihallgatott tanukat megesketni. — Sorger és Fleischman kivételével.

Ezután felolvastatik a Weinberger erkölcsi bizonyítványa, s Hámosi gyógyszerész vallomása Szomráki Lászlóra vonatkozólag, mely szerint nevezett nála rosszul viselte magát, s tőle mintegy 70 frtot ellopott. — Egyszer pedig a méregtárból, azt álkulcsal kinyitván, sztrichint s arzenikumot vett magához.

Apróságok.

B a n k á r e s k e r e s k e d ő.

B a n k á r : „Őn pompás színben van!”
K e r e s k e d ő : „Miért ne! Etvágyam kitűnő és lelkiismeret-em nyugodt!”
B a n k á r (rövid habozás után): „Hm, hiszen nekem is jó az — etvágyam!”

A z i g a z i o k.

(Egy régi divatu udvarhölgy egyet tüsszent anélkül, hogy a közelében álló apród „egészségére valjék”-ot mondana rá.) **U d v a r h ö l g y :** „Nem hallotta, hogy tüsszentetem?” **A p r ó d :** „Nem, mert kegyelmességéd nagyon magasan hordja az orrát.”

Felelő szorokszó és kiadó laptulajdonos:
Vérsesi Arnold.
Főmunkatárs: **Kereczak Vilmos.**

SZABÓ LAJOS FIAI özégnél

nagy választékban kaphatók:
NŐI RUHA ZEPHIREK,

Legújabb francia batistok,

A hirneves cosmanósi gyárból:
jó mosó **Cretonok, Indish foulard,**

Ladies Mouslin és Atlasz Satin,

Nagy raktár:
Jutte, gyapja hollandi, Tapestry és

BRÜSSLER
futó szőnyegekben.

Ablak függönyök,

Ágy és asztalterítőkben.

Szent-Királyi és Kalenda Debreczen.

Padlózatok számára:

Keil Alajos

Padlózat-fénymáz

Bécsből

mint legkitűnőbb mázó-szert puha padló számára: szagtalan, hamar száradó, szép fényes és tartós, 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr.

1 kis " " " " 68 "

Keil Alajos Bécsből

Viaszk-kenőcsét

mint legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szert kemény padló számára,

1 köcsög ára 60 kr.

legmelegebben ajánlja

Szent-Királyi és Kalenda.

DEBRECZENBEN, a város háza épületében.
Megrendelések olyan helyekről, ahol raktárak nincsenek Alois Keil Wien IV. Resselgasse 5. gyári raktárakban intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 frt. 0 é.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: Budapest, Ausztriai fiók: Bécs

Ferencz-Józseftér 5., 6. sz. a társaság házában. Gizellastrasse 1. szám a. a társaság házában.

A társaság vagyona 1889. június 30. frk. 106,578,528.96.

Évi bevétel biztosítások és kamatból 1889. évi június 30-án 19,328,518.86.

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a társaság fenállása óta (1848) 219,930,701.87.

A legutóbbi tizenkét havi üzleti idő alatt a társaságnál 49,069,600.—

értékig nyújtottak be ajánlatok, miáltal a társaság fenállása óta benyújtott ajánlatok összértéke 1,610,827,280.— értékre megy.

Prospectusok és minden közelebbi felvilágosítások az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok által adtnak.

Első magyar gyapjumasó

és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9.

A gyapjuniyirási idegy beállta alkalmával, felkérjük a tisztelt

gyapjutermeleket és gyapjukereskedőket

tiszteljük meg ez idegy is intézetünket gyapjuk beküldésével. Támaszkodva azon kitűnő hírnévre, melyet mosodánk számos évi fenállása óta kivívott, szolgálataink igénybevételét kiválóan ajánljuk. — Kívánatra leguagyobb készséggel kimerítő programunkkal és mindennemű felvilágosítással szolgálunk.

Az első magyar gyapjumasó és bizományi részvénytársaság igazgatósága.

Zeno és társa cég

Bécs és London.

Ajánlja ösmert hírnéves

illatszerek-különlegességeit,

különösen zsebkenő-illatszerekben, u. m.

Violette de San Remo, Blanc de Nice, Caryopsis de Chine, Frangipane, Essbonquet stb.

Illatszervizek és poudre:

mint ngorkatej, rózsatej, Poudre de riz, Ladies Powder stb. Fog-gondozó-szerek: Fog-Elixir, fodormenta-pasta, és Odontine.

Illatos selyem és papír betétek ruhák és fehérneműk részére.

Határozott árak. Kitűnő minőség.

Főraktár: Debreczen és vidékére

Baum Miksánál.

Raktár: SCHWARZ B.-nél.

Magyar jég- és viszontbiztosító

részvénytársaság

Teljesen befizetett 1 millió frt alaptőkével.

elvállal:

Jégbiztosításokat a legolcsóbbban és a legelőzékenyebb módon.

Hat évi biztosításánál 1 évben ingyen biztosít.

Nem csinál semmiféle neh zító feltételeket, mint azon vegyesbiztosító társulatok, — melyek egyttal a tüzbiztosítás megkötését is követelik.

Az előforduló károkat gyorsan és előzékenyen becsüti meg saját közgei által.

Felvilágosítással készségesen szolgálnak:

az igazgatóság Budapestén Gizella-tér 7.

az Assicurazioni Generali házában, valamint a vidéken: Összes fő- és alügynökségei, melyek az Assicurazioni Generali ügynökségei nél vannak.

Nyilt levél az igen tisztelt közönséghez !

Az eddig ismert mohai ásványvizeknek hasznáiban számos barátja és jóakarója van, de van ellenfele is. Ez utóbbiak táborá — sajnos — nem jogosultatlanul azt hangoztatja: „Jó ásványvíz, de nem mindig tiszta.”

E téren immár nagy előrehaladás történt!

Legyen szabad a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy létezik most Mohán egy újabb forrás, a mely a legszigorubb követelményeknek teljes mérvben megfelel, a mely rövid idő alatt széles e hazában oly kedveltségre tett szert, hogy a mohai ásványvizek fogyasztói immár tömegesen ezen mohai forrásból fedezik szüksegiüket.

E gyógyforrás neve

„STEFANIA“

fiatal, duseréjú gyógyforrás, a mely hívatta van valamennyi hazai ásványvizeink között a vezérszerepet viselni és a mely iránt — első eset hazánkban — a külföldi fogyasztási piacok is nagyban érdeklődnek.

E forrás vize nem lesz szivattyuzva (a mi köztudomásilag az ásványvizek minőségére és tisztaságára a legkárosabb befolyással van) hanem önerőből emelkedik felszínre a föld mélyéből és minden gépezet mellözésével lesz üvegkbe fejtve. Ezen egy kiváló szakember által létesített felette költséges berendezés eredményezi azt, hogy a mohai STEFANIA forrás vize kristálytiszta és az üvegben is teljességgel nyújtja mindazon az egészségre nézve oly fontos ásványoldatokat, a melyekkel a forrásnál bír.

A czélszerű berendezés és kezelés tekintetében szakférfiak véleményezése szerint a mohai Stefánia forrás hazánkban egyedül áll.

A milyen kitűnő ezen forrás vize mint hűsítő ital (tisztán vagy borral keverve) ép olyan megbecsülhetlen gyógyszer alélégzési, emésztési- és vizelő szervek hurutos bántalmainál, vese-, köszvénybajoknál, a gyermekek görvély és angol körjándnál stb. stb.

Forrásunkat a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlvá, kérjük minden alkalommal saját érdekében határozottan

mohai „STEFANIA“ vizet

kérni, nehogy más mohai viz szolgáltatassék ki.

Kiváló tisztelettel

mohai „Stefánia“ forrás igazgatósága.

DEBRECZENBEN kapható KACZ LAJOS borkereskedő urnál.

A „DEBRECZENI ELLENŐR“

könyvkiadóhivatalában

megjelentek és kaphatók a következő könyvek.

Vértési Arnold összes munkái I—VII. vaskos diszkötés. Egy-

egy kötet ára 2 frt 10 kr.

a 7 kötet együtt 14 „ — „

Gróf Vay Dániel „Magyarország története“

3 vaskos diszkötet ára 7 „ — „

Vértési Arnold „Páriák“ elbeszélés ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A bojár leánya“ regény 2 köt. ára 2 „ — „

Vértési Arnold „Fecskefészkek“ regény 1 köt. ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A jegyző kisasszony“ regény

1 kötet ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A debreczeni diák“ regény 1

kötet ára 1 „ — „

Zolthay Lajos Tiszántuli egyházkerületi térképe

vászoura huzva (leszállított ár) 1 „ 50 „

Vértési Arnold „Öngyilkosok“ elbeszélések ára 1 frt — kr.

Karczag Vilmos „Ma és mindig“ elbeszélések

ára 1 „ 50 „

Karczag Vilmos „Szerető szívek“ elbeszélések

ára 1 „ 20 „

Karczag Vilmos „Macskák“ (történetkék) ára 1 „ — „

Molnár László „Egy kis város krónikája“ elbe-

szélések, ára 1 „ 20 „

Mátray Lajos „Fazekas Mihály élete és mun-

kái“ ára 1 „ — „

R. P. O. „Titkos szerelem“ regény 1 kötet ára — „ 80 „

Bugyi Sándor debr. talyigás kalandjai 1 kötet — „ 60 „

Vidéki megrendelések postafordultával eszközöltetnek.